

Sindikati za jednokratnu

upotrebu

SVET RADA I RADNIČKIH PRAVA

Autor: Srećko Mihailović

Izvor: Danas, 9.11.2014.-

Jačanje sindikata ili, kako se to danas moderno kaže, osnaživanje, uslovljeno je prethodnom svešću sindikalnih lidera i aktivista o slabostima i nemoći sindikata. O tome se danas sve češće govori i u redovima onih koji vode sindikate Srbije. Čute samo oni koji se samozavaravaju prividom da ih uvažavaju predstavnici države i poslodavaca/kapitalista!

Temu „Moć i nemoć sindikata“ su ovih dana, u žižu svog aktiviteta, postavile tri sindikalne centrale. Industrijski sindikat Srbije je, u saradnji sa Konfederacijom slobodnih sindikata i Udruženim sindikatima Srbije „Sloga“, a uz finansijsku podršku Fondacije Fridrih Ebert, organizovao seriju okruglih stolova (9. oktobra u Novom Sadu, 23. oktobra u Nišu i 5. novembra u Kragujevcu, a namera je da se finalni skup održi u Beogradu) pod naslovom „Moć i nemoć sindikata“. Na tim skupovima učestvovalo je oko 100 sindikalnih aktivista iz tri pomenuta sindikata, a u Novom Sadu i Kragujevcu bilo je i učesnika iz Saveza samostalnih sindikata Srbije. Rasprave su bile dobre, možda ne i sveobuhvatne, a poseban kvalitet ogledao se u tome što su sindikalni aktivisti iskazali svest o sopstvenoj nemoći, odnosno spoznaju nemoći sindikalnih organizacija, a možda još više u tome što se videlo da postoji i načelna, pa i konkretna spremnost da se ta nemoć prevazilazi kroz integraciju sindikalnih akcija. U nedostatke rasprava moglo bi se eventualno

ubrojati to što se učesnici nisu dovoljno bavili pitanjem uzroka koji sindikate dovode do nemoći (a kada se o tome i govorilo, govorilo se posredno ili kao o nečemu o čemu svi znaju sve a ne govore ništa). Na stranicima Danasa dosada je objavljeno četiri teksta sa tih rasprava, a imamo najavljenih još toliko.

Na mene su poseban utisak ostavila izlaganja sindikalnih lidera iz preduzeća u restrukturiranju. Njihova kazivanja su bila još upečatljivija u razgovorima nakon završetka oficijelnog dela rasprave. Sve analize sindikalnih aktivnosti i akcija su blede prema onome što smo čuli o radnicima i sindikatima od Momčila Vilotijevića iz Fabrike vagona i Vladana Dimitrijevića iz „Kablova“. Iz razgovora sa pravim sindikalnim liderima iz Kraljeva, Čačka, Jagodine...iznosim delove radničko-sindikalnih „ispovesti“, onako kako sam ih zabeležio po povratku kući, bez analize, bez komentara, bez bilo kakvog „doterivanja“ a u nadi da će biti vremena i za analizu.

„Lako je advokatskom sindikatu, lakše je i onima u zdravstvu i u školstvu. Ali kod nas nije lako. Mi smo ti radnici za jednokratnu upotrebu. Upotrebili su nas i sad nas bacaju“. Mislite „odbacuju“, kažem ja. „Ne mislim baš da nas bacaju!“, kaže moj sagovornik i nastavlja: „Boli me kad nam pokažu razumevanje, ma ne treba nama razumevanje, ne treba nama ni pomoć. Sindikatima treba pomoć, radnicima treba samo to da imaju šta da rade i da mogu da zarade“! Pokušavam da kažem da ja nisam čovek koji može bilo kako da pomogne u preživljavanju radnika i da ovakvi kao ja mogu samo da, koliko-toliko, učine da se više sazna o njima i svim prekarnim radnicima, o njihovoj mucu i težini preživljavanja. Pominjem kako takav nesiguran život nije samo ovde da ga ima svugde po svetu, pa i u najrazvijenijim zemljama. Pominjem istraživanja prekarnosti, studije, knjige. Pominjem posebno Renata Kurcia zato što je moj sagovornik upotrebio sintagmu „radnici za jednokratnu upotrebu“, a to je naslov jedne knjige pomenutog autora (knjigu Il dominio flessibile iz

2005, objavio je zagrebački Tim press pod naslovom „Radnici za jednokratnu upotrebu“).

„Ne znamo šta da radimo, nemamo snage ni da se nadamo! Možemo da štrajkujemo koliko hoćemo, to više ne pomaže. Oni protiv kojih bismo štrajkovali vole da mi to radimo. Ostaje nam da sečemo prste, ma i ruke, ali smo došli dotle da ni to ne pomaže. Kad izgubite pravo da se lečite, vidite koliko ste pali. I šta nam sad znači to ustavno pravo na lečenje“?

„Čekamo, a ne znam šta čekamo! Mi smo njima nepoželjni, oni bi voleli da nas nema. Oni od kojih očekuju pomoć, pokazuju razumevanje. Tako radnici umesto pomoći dobiju empatiju“.

„Dođe visoki političar (nema razloga da ga ja ovde imenujem - i pita nas kako živimo, pa došlo mi tada da poludim. Čuj, kako živimo? Pa vidite kako je kod nas, ne može to čovek ni da opiše. I samo se pitamo šta da radimo. Šta da rade sindikati, radnici, šta ja da radim. A vi nama - razumevanje“!

Na kraju da kažem kako sam se ujeo za jezik kada sam gotovo započeo da pričam o Olinu Rajtu, onom američkom, marksistički orijentisanom, sociologu koji govori i piše o radničkoj moći. Hteo sam, u stvari, da kažem da nema moćnih sindikata ako nema moćnog radništva, moćne radničke klase. I da je moć i nemoć radništva ključ za razumevanje moći i nemoći sindikata. Ali sam još nešto hteo da kažem, a nisam. Da tu ipak nije na delu mehanička logika odnosa uzroka i posledice, da ipak postoji jedan prostor slobode u kojem radničko organizovanje, sindikalno i političko, povećava ili smanjuje moć radničke klase. Kada ste neorganizovani, radite u korist svoje slabosti i u korist svojih protivnika... Nisam se pribojao da će mi ovi iskusni, i bogme načitan, radnički lideri reći: Pa to je lenjinizam. Plašio sam se da ne kažu: Nama nema pomoći, mi nemamo snage ni za nadu!

Autor je sociolog, saradnik Centra za razvoj sindikalizma

